

Školovanje ribarskih kadrova u Zapadnoj Njemačkoj

Općenito je poznato da su glavni nosioci proizvodnje oni kadrovi koji direktno u njoj učestvuju. Stručni i moralni kvalitet tih osnovnih snaga je ona poluga koja pokreće i ubrzava napredak cijelog društva, jer privredni razvitak jedne zemlje, njena privredna snaga je funkcija općeg napretka i životnog standarda njenog stanovništva. Zato se u privredno naprednim zemljama pridaje veliki značaj stručnom obrazovanju kadrova u svim privrednim granama.

Imajući navedene činjenice u vidu, pored problema koje sam proučavala iz područja slatkovodnog ribarstva u Zap. Njemačkoj, obratila sam pažnju i na sistem školovanja ribarskih kadrova. Odmah sam mogla uočiti da se kod mjerodavnih faktora naročito posvećuje velika briga izgradnji novih kadrova, a isto tako i usavršavanju postojećih. Tako prilikom posjete pojedinim ribarskim objektima (jezera, ribogojilišta, riječna ribarstva i dr.), primijetila sam da ribarski majstori i ostali ribarski kadrovi, koji neposredno rukovode i rade u proizvodnji posjeduju dobro stručno znanje i da prate stručnu štampu. Smatram potrebnim da za naše stručne krugove prikažem u kratkim crtama sistem koji se primjenjuje u izgradnji tih kadrova.

Govoreći o ribarskoj nastavi po našem shvaćanju, odnosno organizaciji školovanja naših nižih i srednjih kadrova na pr. u poljoprivredi kao naj-srodnijoj grani ribarstvu, mi odmah pomišljamo na niže i srednje poljoprivredne škole, koje traju određeni broj godina i iz njih izlaze kadrovi sa tim zaokruženim školovanjem, a treba da popune određena mjesta u mehanizmu poljoprivredne proizvodnje. Tu mislim i na Ribarski otsjek Poljoprivredne škole u Zrenjaninu (kasnije u Futogu) koji je prestao da funkcioniše. Tražeći analogiju u tom sistemu školovanja kadrova, odmah upada u oči da je on u suštini drugačiji nego u Njemačkoj. Osnovna razlika je već u tome što u Njemačkoj ne postoje tolike gradacije u kadrovima. Na jednoj strani postoje kadrovi koji rade direktno u proizvodnji, odnosno učestvuju u praktičnom rukovođenju pojedinim konkretnim radovima u proizvodnji, kao i izvršenju tih radova — kvalifikovani ribarski majstori i ribarski pomoćnici; a s druge strane visoko-kvalifikovani kadrovi sa fakultetskom spremom koji rade u naučnim ustanovama, organizaciono-upravnoj službi i rukovođenju većim ribarskim preduzećima. Za sticanje stručnih kvalifikacija ti kadrovi provode specijalizaciju u raznim ribarskim institucijama pod rukovodstvom starijih i iskusnijih stručnjaka. Oni gotovo redovno polažu doktorate uzimajući teme iz pojedinih oblasti ribarske nauke.

Stručni ribarski kadrovi koji rade u proizvodnji smatraju se u Njemačkoj zanatlijama za koje je potrebna zakonom propisana kvalifikacija, kao i

način sticanja te kvalifikacije, slične kao i kod svih ostalih zanata.

Učenik u ribarskoj privredi mora da provede tri godine učenja. U pravilu treba da čitavo vrijeme provede u takvom pogonu gdje može da dobije višestranu i zaokruženo znanje iz pojedinih grana ribarstva (uglavnom postoje četiri pravca naukovanja: jezersko ribarstvo, riječno ribarstvo, gajenje šarana i gajenje pastrva). Ovo učenje mogu da provode samo kod onih ribarskih majstora koji imaju naročito ovlaštenje da mogu držati učenike za ribarsku privredu. Ovo ovlaštenje može dobiti samo onaj ribarski majstor koji udovoljava slijedećim uslovima:

— da je nakon polaganja majstorskog ispita proveo najmanje četiri godine praktičnog rada u ribarstvu i da je sam vodio najmanje jednu godinu neki ribarski objekt.

— da postoji izvjesna sigurnost da će on udovoljiti važnim zadacima koje nalaže dužnost uzgoja učenika, te da će ga moći sa uspjehom uvesti u sve radove koji se provode u njegovom pogonu;

— da vodi takav ribarski objekt koji je pogodan za izgradnju učenika u privredi.

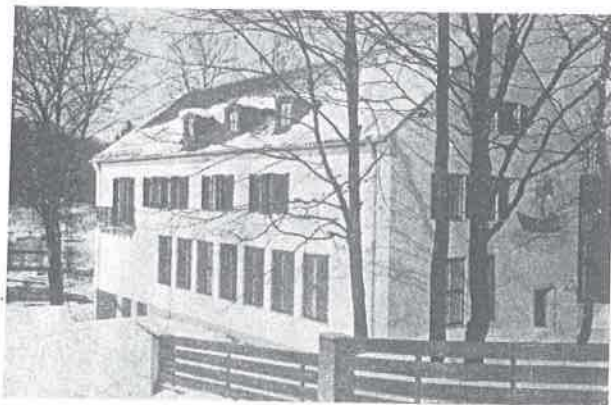
Interesantno je napomenuti i to da je jedan od uslova da ribarski majstor koji drži učenike mora biti oženjen.

Pored tih zakonom propisanih uslova, ribarski majstori koji drže učenike sastaju se svake godine na jednoj konferenciji, kojoj je specijalna svrha izmjena mišljenja i iskustava o problemima izgradnje učenika. Na toj konferenciji oni pretresaju o svojim uspjesima i neuspjesima, kao i o poboljšanju metoda učenja.

Za vrijeme naukovanja učenik je dužan osim sistematskog uvođenja u praktički rad i pohađanja škole za sticanje opštih znanja da svake godine pohađa specijalni ribarski kurs koji traje 3—6 nedelja. Nastavnici sa kursa održavaju kroz čitavu godinu pismenu vezu sa svojim učenicima da oni ne bi zaboravili gradivo koje su naučili na kursu. Isto tako oni im dostavljaju kratke pismene potsjetnike iz pojedinih oblasti ribarstva u kojima su obrađena pojedina pitanja koja imaju veće značenje za praktično ribarstvo. Pojedini nastavnici praktikuju da šalju svojim učenicima pismena pitanja u svrhu obnavljanja proučenog gradiva, na koja moraju učenici da odgovaraju. Kod prijave polaganja ispita za ribarskog pomoćnika učenici moraju priložiti dnevnik radova koji obavezno vode za vreme učenja, potsjetnike i sve svoje pismeno obrađene zadatke.

Nakon položenog ispita ribarski pomoćnik mora da provede šest godina u praktičnom radu na ribarstvu i da navrši 24 godine života, da bi stekao pravo polaganja majstorskog ispita. Poželjno je da to

vrijeme provede na raznim ribarskim objektima, da bi stekao svestraniju praksu. Za to vrijeme treba opet da pohađa najmanje dva kursa u ribarskoj školi, i da se dobro pripremi za polaganje teoretskog dijela ispita. Dok je kod polaganja ispita za ribarskog pomoćnika težište u dobrom svladavanju znanja iz praktičnog ribarstva, dotle se prilikom polaganja majstorskog ispita velika pažnja polaže na šira stručna znanja iz ribarstva. Ukoliko ribarski pomoćnik nije prošao kroz propisane kurseve ili je u školovanju pokazao loš uspjeh, to ne može polagati majstorski ispit. Na taj način ne može svako postići stepen ribarskog majstora, nego ostaje ribarski radnik, odnosno pomoćnik.

Ribarska škola za slatkovodno ribarstvo u Starnbergu

Iz prednjeg izlaganja se vidi da je školovanje ribarskih kadrova, koji rade u privredi, podvrgnuto specijalnim propisima. To školovanje se odvija isključivo putem kurseva za koje postoji propisani sistem rada i obim gradiva koji treba da se prouči. Na osnovu toga je jasno da u Njemačkoj nema ribarskih škola u našem smislu. Škole tu zapravo predstavljaju zavode ili bolje reći centre koji po svojoj organizaciji i uslovima rada daju mogućnost za stručnu ribarsku obuku različitih kadrova. U tim centrima nalaze se redovno biblioteke opremljene dovoljnim brojem stručnih knjiga i brošura, zatim razne zbirke iz područja ribarstva, grafikoni, crteži i ostala pomagala potrebna za uspješno obavljanje ribarske nastave. Pored toga treba da postoje mogućnosti smještaja određenog broja učesnika.

U Zap. Njemačkoj postoje dva specijalno izgrađena centra za ribarsku nastavu u vidu ribarskih škola sa svojom vlastitom upravom i administracijom. Jedan takav centar je u Starnbergu (Bavarska) za obuku u slatkovodnom ribarstvu, a drugi za morsko ribarstvo u Büsumu (Schleswig-Holstein) koje sam imala prilike lično obići. Nastava u tim školama se odvija isključivo u obliku kurseva, a

nastavnici su stručnjaci angažovani izvana. Za vrijeme moga boravka upravo je bio završen kurs za učenike u ribarskoj privredi, i otpočeo kurs za mlade poljoprivredne referente, radi njihovog upoznavanja sa ribarstvom. U školi se na taj način uz male prekide stalno odvija nastava sa raznim kadrovima, kao i angažovanje nastavnih stručnjaka — već prema karakteru kursa — koji pored svoga redovnog posla izvršavaju uz honorar te dužnosti. Upravitelj tih škola je također stručnjak koji uzima aktivnog učešća u nastavi.

Pored ova dva centra postoje i drugi centri organizovani pri pojedinim ribarskim institucijama (kao na primjer u Plön-u za jezersko ribarstvo, Albaum-u za gajenje pastrva i dr.), tako da su stvorene mogućnosti za održavanje nastave. Predavači na kursovima su angažovani iz redova stručnjaka tih institucija i izvana.

Kako se iz prednjeg izlaganja vidi u školama se katkad održavaju kursevi i za kadrove koji rade u drugim granama privredne djelatnosti koje imaju direktne ili indirektno veze sa ribarstvom.

Opisani centri za ribarsku nastavu bilo da su samostalne ustanove ili da su vezani uz pojedine ribarske institucije predstavljaju organe unapređenja ribarstva i neposredno s njima rukovode organi državne uprave nadležni za ribarstvo ili za to ovlaštene poljoprivredne komore. U diskusiji sa iskusnim stručnjacima i praktičarima po pitanju sistema školovanja ribarskih kadrova, mogla sam zaključiti da je opće mišljenje, da je ovakav sistem donio dobrih rezultata u podizanju novih ribarskih kadrova u proizvodnji te da treba nastaviti i dalje tim pravcem.

Smatrala sam potrebnim da prikazem sistem školovanja kadrova u Zap. Njemačkoj, da potstaknem naše stručne ribarske krugove na razmišljanje i akciju u rešavanju tih problema. Ne mislim time reći da mi treba da striktno kopiramo sistem školovanja kadrova koji se primenjuje u Njemačkoj. U svakom slučaju svaka pojedina zemlja ima svoje specifične uslove o kojima također ovisi i metod na koji će se riješiti pitanje načina uzdizanja kadrova. No činjenica je da se u našoj zemlji nije tom pitanju do sada poklanjala ozbiljna pažnja, kako ono to zahtjeva. Međutim, analizirajući uvjete za uspješan razvitak svih grana našeg slatkovodnog ribarstva, postavlja se odmah neposredno kao najvažniji problem ulaženja u proizvodnju dovoljnog broja stručno obrazovanih kadrova. Da bi to postigli potrebno je da za to pozvani organi (poljoprivredne komore, udruženja ribarskih privrednih preduzeća i dr.) porade aktivno na uvođenju efikasnog sistema izgradnje kadrova od kojih će uglavnom ovisiti tempo sređivanja i povećanja proizvodnje slatkovodnog ribarstva.